

แนวทางพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดตาก
ตามศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
Development guidelines for target villages in the
development of Tak Province according to the
potential of Kamphaeng Phet Rajabhat University

อดิเรก ฟันเขียว*

Adirek Funkhiaw

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โปรกรรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาชุมชนหมู่บ้านเป้าหมายในการพัฒนาของ
จังหวัดตากที่สอดคล้องกับศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

E-mail: adirek_fun@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดตาก 2) ศึกษาปัญหาหมู่บ้านเป้าหมาย และ 3) เสนอแนวทางพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมายตามศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และการประชุมระดมสมอง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้นำชุมชนและประชาชนจำนวน 690 คน จาก 59 หมู่บ้าน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) หมู่บ้านส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง แต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์การถือครองที่ถูกต้อง แหล่งน้ำที่ใช้จากห้วยน้ำลำคลองและประปาภูเขา การคมนาคมส่วนใหญ่ยังลำบากและห่างไกล ส่วนใหญ่ซื้อยารับประทานเองและใช้บริการของศูนย์สาธารณสุขมูลฐานเท่านั้น 2) ปัญหาของชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายเร่งด่วนตามลำดับ ได้แก่ (1) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงลำบาก (2) แหล่งน้ำไม่เพียงพอ (3) ไฟฟ้าไม่เพียงพอ (4) ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน และ (5) ขาดอาชีพเสริมและการตลาด และ 3) แนวทางพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมาย ได้แก่ (1) แก้ปัญหาความยากจนของประชาชนในท้องถิ่น (2) ยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน (3) ยกระดับมาตรฐานการผลิต (4) ส่งเสริมความรักสามัคคี ความมีระเบียบวินัยเข้าใจสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น (5) ยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน และ (6) เพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครู

คำสำคัญ : การพัฒนา; หมู่บ้านเป้าหมาย; จังหวัดตาก

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the community information of the target villages for development of Tak Province, 2) study the community problems of the target villages, and 3) propose guidelines for community development of the target villages according to the potential of Kamphaeng Phet Rajabhat University. This research was a participatory action research, that collected data from document analysis, interviews and brainstorming from informants including government officials, community leaders, and people in the target villages, totaling 690 people from 59 villages, and conduct qualitative data analysis with content analysis.

The results of the research found that: Firstly, most of the villages are in the National Reserved Forest, the people are agricultural occupations who have their own arable land but do not have a valid ownership document, the water sources used from the creeks, canals and mountain water supply, most of the transportation is difficult and remote, health care for most villagers is through self-medication purchases and services from primary health centers. Second, the urgent community problems of the target villages were (1) difficult to access transportation routes, (2) insufficient water resources, (3) insufficient electricity, (4) no land deed document, and (5) lack of supplementary occupation and marketing of community products. And third, guidelines for community development of the target villages are: (1) solving the poverty problems of people in the targeted areas, (2) elevating community products, (3) raising production standards, (4) Encouraging the community to love, unity, discipline, understand the rights and duties of oneself and others, (5) enhancing the learning quality of students; and (6) increasing the teaching efficiency of teachers.

Keywords : Development; Targeted-community Development; Tak Province

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนถือเป็นภารกิจและหน้าที่สำคัญของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่จำเป็นต้องมีกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงบูรณาการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริง จังหวัดตากเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือตอนล่างที่มีพื้นที่ห่างไกล มีผลิตภัณฑ์มวลรวม ปีพ.ศ.2561 เท่ากับ 52,720 บาท เป็นลำดับที่ 49 ของประเทศ ลำดับที่ 9 ของภาคเหนือ ครั้วเรือนมีรายได้เฉลี่ยค่อนข้างต่ำ ในปีพ.ศ.2561 มีรายได้ต่อหัวต่อปี 99,026 บาท เป็นลำดับที่ 46 ของประเทศ ลำดับที่ 8 ของภาคเหนือ (สำนักงานคลังจังหวัดตาก, 2563) มีครัวเรือนที่ตกเกณฑ์และว่างงานจำนวนมาก จังหวัดตากจึงได้มีการกำหนดหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาในปี พ.ศ.2561 เพื่อให้เกิดการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการของหน่วยงานต่างๆ ที่มีเป้าหมายลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้านร่วมกันตามแนวทางประชารัฐ การพัฒนาและแก้ไขปัญหามิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง และการสร้างความตระหนักรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ยิ่งกว่านั้น ยังเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม (มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2563) จากแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวพระราชโบายด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 และสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการเป็น “สถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น” ในการยกระดับการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยรับผิดชอบ อีกทั้งแนวทางดังกล่าวยังสอดคล้องกับนโยบายแนวทางขับเคลื่อนประเทศตาม “โครงการไทยนิยม ยั่งยืน” ของรัฐบาลปัจจุบันที่ต้องการให้เกิดการทำงานในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้านของหน่วยงานทุกระดับ ทุกส่วนราชการ สถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในฐานะสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดตาก และจากการประชุมหารือความ

ร่วมมือพัฒนาท้องถิ่นระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดตาก อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด ในวันที่ 23 มีนาคม 2561 จากผลการประชุมดังกล่าวจึงได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยทำการศึกษาสำรวจปัญหาของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดตาก ปีพ.ศ.2561 ทั้ง 59 หมู่บ้าน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญเพื่อกำหนดเป็นหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและจังหวัดตาก อีกทั้งจะได้นำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนงานร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นให้ยั่งยืนต่อไปในอนาคต จึงได้เกิดโครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดตากนี้ขึ้น (อดิเรก พันเขียว, 2562)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินการตามพันธกิจบริการวิชาการให้แก่จังหวัดตากดังกล่าว ควรมีการขยายผลและพัฒนาตามหลักวิชาการโดยการพัฒนาเป็นงานวิจัยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและมหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน ยิ่งกว่านั้นยังควรจัดทำวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของจังหวัดตากและหน่วยงานภายในจังหวัดตากอีกด้วย โดยการวิจัยครั้งนี้ได้มีความพยายามในการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชนของหมู่บ้านของจังหวัดตากจำนวน 59 หมู่บ้านในปีงบประมาณพ.ศ.2561 ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ส่วนใหญ่มีความยากจน มีความยากลำบากในการเข้าถึงและมีความต้องการจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการพัฒนา อีกทั้งยังควรมีการศึกษาและเสนอแนวทางในการพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายดังกล่าวและนำมาใช้ในการกำหนดเป็นกรอบในเชิงพื้นที่ (Area Based Development) หลังจากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ความสอดคล้องตามศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรได้ทบทวนพันธกิจ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและภาคีเครือข่ายในการพัฒนา และนำไปสู่การแสวงหาแนวทางสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นตามพันธกิจและปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรอย่างสมบูรณ์ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดตาก ในปีพ.ศ.2561

2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดตาก

3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมายของจังหวัดตากตามศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงคนและชุมชนให้ดีขึ้น โดยใช้พลังและความร่วมมือจากคนในชุมชนและหน่วยงานของรัฐและองค์กรในชุมชน เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์ชุมชนให้เกิดความก้าวหน้าทั้งในด้านคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง โดยมุ่งยกระดับมาตรฐานการครองชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชน (สนธยา พลศรี, 2547 : 49) ยิ่งกว่านั้น การพัฒนาชุมชนยังอาจหมายถึง การเปลี่ยนแปลงการสร้างสรรค์ปรับปรุงอย่างมีกระบวนการและเป็น การเปลี่ยนแปลงอย่างมีโครงสร้างและแบบแผนหรือมีการกำหนดทิศทางเป้าหมายที่แน่นอน อาจเป็นไปได้ทั้งการกระทำของภาครัฐและภาคเอกชนหรือเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชน ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เพื่อให้มีความสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ ในขณะที่เดียวกันยังอาจหมายถึงการเรียนรู้และการ ดำรงไว้ซึ่งทุนทางสังคมที่ชุมชนมีมาตั้งแต่เดิม คือภูมิปัญญา ระบบนิเวศ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม ชาติพันธุ์ ศาสนาและภาษา อีกด้วย (โกวิทย์ พวงงาม , 2553 : 132)

โดยกรมการพัฒนาชุมชน (2527 : 55) ได้กล่าวถึงหลักในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนเอาไว้ว่า จะต้องยึดหลักที่สำคัญ ได้แก่

- 1) ยึดหลักความมีศักดิ์ศรีและศักยภาพของประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ให้มากที่สุด
- 2) ยึดหลักการพึ่งตนเองของประชาชน
- 3) ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด ตัดสินใจ วางแผน ปฏิบัติตามแผนและติดตามประเมินผล

4) ยึดหลักประชาธิปไตย อาจเริ่มด้วยการพูดคุย ประชุม ปรึกษาหารือร่วมกัน คิดร่วมกัน ตัดสินใจและทำร่วมกัน รวมถึงรับผิดชอบร่วมกันภายใต้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย

2.แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ศักยภาพ (Potential) หมายถึง ภาวะแฝง อำนาจหรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ อาจทำให้พัฒนาหรือให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1095) ดังนั้นศักยภาพ จึงหมายถึงความสามารถสูงสุดในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลหรือองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เป็นอยู่ ศักยภาพจึงเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้การทำงานสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ (มณฑิรา ยืนนาน, 2544 : 17) จากที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จึงหมายถึง ความสามารถของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรตามภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่กำหนดเอาไว้ตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2547 : 2-3) ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 8 ภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

1) แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

2) ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าว จะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ

3) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

4) เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

5) เสริมสร้างความรู้ความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

6) ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

7) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นฐานและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทาง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

8) ศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

จากแนวคิดดังกล่าว ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรกำหนดพันธกิจไว้ในแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประจำปีพ.ศ.2561-2565 (ฉบับปรับปรุง ปี 2565) ไว้ 4 ประการ ดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2564 : 1)

- 1) สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น
- 2) ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3) ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ทักษะและความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์และการสื่อสาร ด้วยหลักคุณธรรม คุณภาพและมาตรฐานระดับชาติและสากล
- 4) บริหารจัดการมหาวิทยาลัยด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย โปร่งใสด้วยหลักธรรมาภิบาล มีการพัฒนาอย่างก้าวหน้า ต่อเนื่องและยั่งยืน

จากแนวคิดดังกล่าว มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรจึงมีอำนาจหน้าที่และศักยภาพที่สามารถดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านที่สำคัญได้ 4 ประการหลัก ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและการสร้างอาชีพ 2) การวิจัยและสร้างนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติ 3) การบริการวิชาการแก่สังคม ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและมิติอื่นๆ และ 4) การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติ

3.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

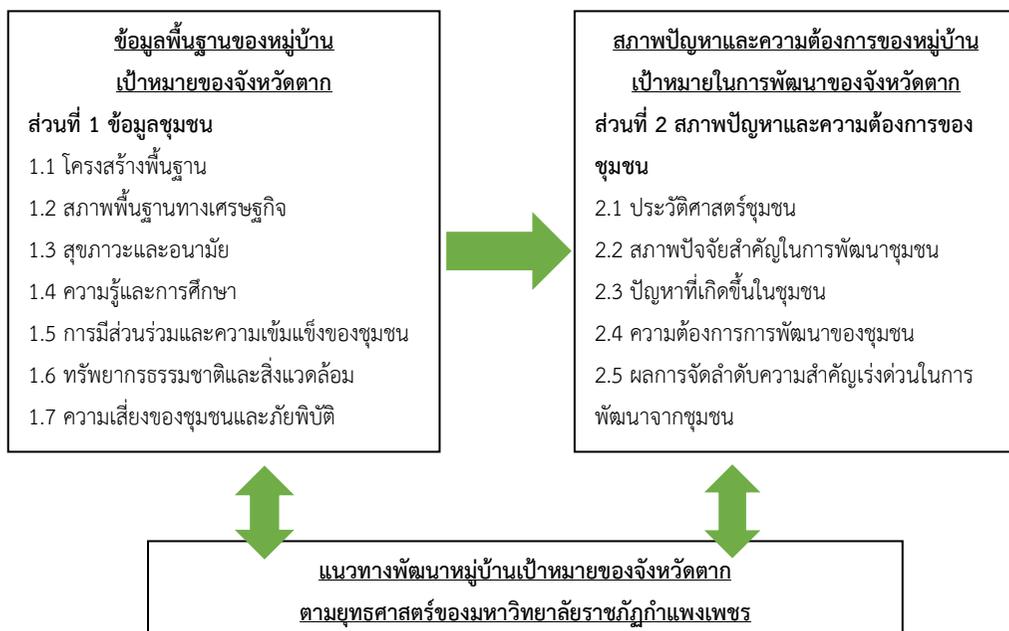
จากการศึกษาของ **อัศนีย์ พรหมสาขา ณ สกลนครและคณะ (2557)** ที่ได้ศึกษายุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยตนเองในระดับครัวเรือน กรณีศึกษา:

ครัวเรือนที่มีรายได้ตกเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร โดยศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุความยากจนในระดับครัวเรือน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ร่วมกับผลการวิเคราะห์ศักยภาพครัวเรือนยากจน เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา ความยากจนด้วยตนเองในระดับครัวเรือน ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาเรียงลำดับตาม ความสำคัญ คือ ไม่มีเงินทุนประกอบอาชีพ ครัวเรือนมีรายได้น้อย รายได้ไม่แน่นอน รายจ่ายมากกว่ารายได้ สมาชิกในครัวเรือนมีปัญหาสุขภาพไม่แข็งแรง ผู้สูงอายุพิการป่วย เรื้อรัง ไม่มีเงินออม สมาชิกในครัวเรือนมีหนี้สิน สมาชิกในครัวเรือน ขาดทักษะความรู้ใน การประกอบอาชีพ ครัวเรือนไม่มีที่ดินทำกินหรือเช่าที่ดินทำกิน มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวนมาก ครัวเรือนมีอาชีพไม่แน่นอน รับจ้างรายวัน และครัวเรือนไม่มีสมาชิกที่สามารถ ประกอบอาชีพได้ ยุทธศาสตร์ที่นำเสนอประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็น ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด เป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ 6 แผนงาน 14 โครงการ ส่วน พิมพงา เพ็งนาเรนทร์ (2558) ได้เสนอเพิ่มเติมจากการวิจัยแก้ไขปัญหาความยากจน และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีปัญหาความยากจนอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีมี ปัญหามากที่สุด รองลงมาคือด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผลเป็นลำดับ สุดท้าย และได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาความยากจนโดยการจัดโครงการอบรมอาชีพเสริม เพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ เช่น โครงการผลิตน้ำหมักชีวภาพ โครงการผลิตของใช้ใน ครัวเรือน และโครงการสานตะกร้าพลาสติก ยิ่งกว่านั้น ฉลาด จันทรมบัติและคณะ (2555) ได้ทำวิจัยในโครงการพัฒนาความร่วมมือแก้ไขปัญหาความยากจนพัฒนาสังคมและ สุขภาวะ จังหวัดมหาสารคาม ระยะที่ 1 (ปี2554) มีความมุ่งหมายเพื่อให้เกิด 1) รูปแบบ การทำงานแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาความยากจน พัฒนา ความสามารถในการจัดการระบบการผลิตของเกษตรกร 2) เครือข่ายการเรียนรู้และการ จัดการความรู้ในการแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาความสามารถในการจัดการระบบการ ผลิตของเกษตรกรข้ามชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัดและเครือข่ายระดับภาค 3) เกษตรกร แนวใหม่ที่ยึดการเรียนรู้จากการปฏิบัติและการจัดการความรู้ไปสู่การบริหารจัดการตนเอง ครัวเรือนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเกิดมีความ พอเพียง มีความรู้คุณภาพ มีความรักเอื้ออาทรต่อกัน เป็นสังคมสมานฉันท์และอยู่ดีมีสุข

และ 4) ศูนย์การเรียนรู้ในการแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาความสามารถในการจัดการระบบการผลิตของเกษตรกรที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงกับชุมชนตำบล อำเภอ จังหวัดที่ดำเนินการในพื้นที่ 6 อำเภอ 6 ตำบล 12 หมู่บ้านของจังหวัดมหาสารคาม ครั้วเรือนต้นแบบ จำนวน 202 ครอบครัว โดยเน้นกระบวนการ 1) การสำรวจข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหา 2) การวิเคราะห์ข้อมูล 3) การจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม 4) ปฏิบัติตามแผนและปรับปรุง 5) ติดตามประเมินผล 6) พัฒนาศักยภาพยกระดับองค์ความรู้ และ 7) สรุปบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จึงได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย ออกแบบให้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่เป้าหมายของจังหวัดตาก จำนวน 59 หมู่บ้าน ตามแผนการพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดตาก ปีงบประมาณพ.ศ.2561 (สำนักงานจังหวัดตาก, 2560) โดยเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกับการให้บริการวิชาการในการรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่เป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ผู้ให้ข้อมูล กำหนดผู้ให้ข้อมูลจัดเก็บข้อมูลจากชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดตาก ปีงบประมาณพ.ศ.2561 ในพื้นที่ 9 อำเภอ รวมจำนวน 59 หมู่บ้าน ประกอบด้วย อำเภอเมืองตาก จำนวน 4 แห่ง อำเภอบ้านตาก จำนวน 1 แห่ง อำเภอสามเงา จำนวน 10 แห่ง อำเภอวังเจ้า จำนวน 3 แห่ง อำเภอแม่สอด จำนวน 2 แห่ง อำเภอแม่ระมาด จำนวน 18 แห่ง อำเภอท่าสองยาง จำนวน 16 แห่ง อำเภอพบพระ จำนวน 3 แห่ง และอำเภออุ้มผาง จำนวน 2 แห่ง โดยกำหนดแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ได้แก่ 1) ฐานข้อมูลชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมาย ได้แก่ ข้อมูลจากข้อมูล กชช. 2 ค. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของหมู่บ้าน ข้อมูลปี 2560 และข้อมูลพื้นฐานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ รวมถึงการยืนยันข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคลในพื้นที่และ 2) ฐานข้อมูลปัญหาของชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายจากผู้นำชุมชน รวมจำนวน 690 คน โดยมีวิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีคุณสมบัติ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ คัดเลือกจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่โดยตรง ได้แก่ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลละ 3 คน 2) ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ตำบลละ 3 คน และ 3) ประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ 3.1 ข้อมูลชุมชน แบ่งเป็น 7 ประเด็น ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สุขภาวะและอนามัย ความรู้และการศึกษา การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความเสียงของชุมชนและภัยพิบัติ และ 3.2 ข้อมูลจากการระดมสมองผู้นำและผู้มีส่วนสำคัญในชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมาย แบ่งเป็น 5

ประเด็น ได้แก่ ประวัติศาสตร์ชุมชน ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาชุมชน ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ความต้องการการพัฒนาของชุมชน และการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนในการพัฒนาจากชุมชน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การลงพื้นที่เพื่อสำรวจข้อมูลทั้งปฐมภูมิ ได้แก่ การสัมภาษณ์และการจัดเวทีระดมสมองในพื้นที่ในช่วงวันที่ 24 เมษายน 2561 - 20 มิถุนายน 2561 และการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากฐานข้อมูลชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมาย ได้แก่ ข้อมูลจากข้อมูล กชช. 2 ค. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของหมู่บ้าน ข้อมูลปี 2560 และข้อมูลพื้นฐานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ รวมถึงการยืนยันข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคลในพื้นที่ประกอบพร้อมกันด้วย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก โดยการจัดกลุ่มของข้อมูลและนำมาจัดลำดับความสำคัญจากความถี่ของข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 1 และตารางที่ 2 หลังจากนั้นจึงจัดกลุ่มข้อมูลโครงการของมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการนำมาแสดงตามตารางที่ 3 และนำมาเชื่อมโยงกับศักยภาพของมหาวิทยาลัยตามที่แสดงตามภาพที่ 2

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลสำคัญของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดตาก

จังหวัดตากมีพื้นที่ทั้งหมด 10,324,156.25 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าไม้ถึง 7,780,484.56 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 71.95 พื้นที่ส่วนใหญ่จึงเป็นพื้นที่ป่าไม้ (สำนักงานจังหวัดตาก, 2560) ทำให้หมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติทำให้มีข้อจำกัดในการประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ไร่ข้าว ไร่ข้าวโพด ถั่ว มันสำปะหลัง โดยพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ถั่ว ประชาชนส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง แต่ยังไม่ได้มีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดินที่ถูกต้อง ด้านแหล่งน้ำชุมชนมีการใช้น้ำจากห้วยน้ำลำคลองและประปาจากภูเขาทั้งอุบโภาคและบริโภาค การคมนาคมถนนเส้นทางหลักเข้าสู่หมู่บ้านเป็นถนนลาดยางและคอนกรีตสลับกั้น แต่สภาพถนนเป็นหลุมเป็นบ่อทำให้การสัญจรลำบากตลอดทั้งปี ด้านสุขอนามัยของ

ประชาชนในชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายส่วนใหญ่ถ้ามีโอกาสการเจ็บป่วยเล็กน้อยจะซื้อยามาทานเองและใช้บริการของศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนที่อยู่ในหมู่บ้าน

2. ปัญหาและความต้องการของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดตาก

2.1 ปัญหาเร่งด่วนสำคัญของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนา

1) ปัญหาเร่งด่วนลำดับที่ 1 เส้นทางคมนาคมในการเข้าถึงหมู่บ้านมีความลำบากส่วนใหญ่เป็นถนนลาดยางและคอนกรีตสลับกัน ซึ่งประสบปัญหาถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ การสัญจรมีความยากลำบากตลอดทั้งปี และยังมีพื้นที่บางส่วนเป็นถนนดินซึ่งจะสามารถใช้ได้ดีเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง ส่วนฤดูฝนเส้นทางถนนจะกลายเป็นดินโคลนซึ่งจะทำให้การเดินทางมีความยากลำบากและเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้อย่างมาก

2) ปัญหาเร่งด่วนลำดับที่ 2 แหล่งน้ำเพื่อใช้ในครัวเรือนและใช้ในการเกษตรมีไม่เพียงพอ เนื่องจากรายได้หลักของคนในหมู่บ้านมาจากอาชีพเกษตรกรรม แหล่งน้ำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ต้องทำการเกษตรเพียงปีละครั้งหรือสองครั้งเท่านั้น ไม่สามารถทำการเกษตรแบบหมุนเวียนได้เนื่องจากการขาดน้ำในฤดูแล้ง จึงเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาอาชีพ

3) ปัญหาเร่งด่วนลำดับที่ 3 ไฟฟ้ามีไม่เพียงพอต่อความต้องการและจำเป็นในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ บางพื้นที่ไม่มีระบบไฟฟ้า เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกล บางหมู่บ้านใช้พลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์และไม่สามารถใช้การได้ดีตลอดทั้งปี

4) ปัญหาเร่งด่วนลำดับที่ 4 ประชาชนไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน เนื่องจากชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดตากส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติหรือพื้นที่ของรัฐต่างๆ ทำให้ประชาชนไม่มีพื้นที่ที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำการเกษตรที่ถูกต้องและเพียงพอต่อการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง

5) ปัญหาเร่งด่วนลำดับที่ 5 ขาดการพัฒนาอาชีพเสริมและการตลาดเพื่อขายสินค้าทางการเกษตรที่เหมาะสม เนื่องจากประชาชนไม่สามารถที่จะทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี ทำให้ในช่วงที่หยุดพักการผลิตทางการเกษตร ประชาชนไม่มีรายได้หรือมีไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย

ตารางที่ 1 สรุปปัญหาของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนา

ลำดับ 1	ลำดับ 2	ลำดับ 3	ลำดับ 4	ลำดับ 5
เส้นทางคมนาคม ถนน	แหล่งน้ำอุปโภค บริโภค	ไฟฟ้า	สิทธิทำกินอยู่อาศัย และการเกษตร	อาชีพเสริมและ การตลาด

2.2 ความต้องการพัฒนาของหมู่บ้านเป้าหมายตามลำดับ

- 1) ความต้องการพัฒนาลำดับที่ 1 พัฒนาเส้นทางการคมนาคมในการเข้าถึงพื้นที่ของชุมชนของหมู่บ้านให้มีความสะดวกมากขึ้น เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ห่างไกล
- 2) ความต้องการพัฒนาลำดับที่ 2 พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้บริโภคอุปโภคภายในครัวเรือนและเพื่อทำการเกษตรให้มีเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เนื่องจากรายได้หลักของคนในหมู่บ้านมาจากการทำการเกษตร
- 3) ความต้องการพัฒนาลำดับที่ 3 พัฒนาและสร้างระบบไฟฟ้าให้เพียงพอและทั่วถึงต่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ
- 4) ความต้องการพัฒนาลำดับที่ 4 พัฒนาอาชีพเพื่อเสริมรายได้ในครัวเรือนในช่วงหยุดพักการผลิตทางการเกษตร

ตารางที่ 2 สรุปความต้องการพัฒนาของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนา

ลำดับ 1	ลำดับ 2	ลำดับ 3	ลำดับ 4
เส้นทางคมนาคม ถนน	แหล่งน้ำบริโภคอุปโภคและ การเกษตร	ไฟฟ้าเพียงพอและทั่วถึงต่อ การดำรงชีวิตและประกอบ อาชีพ	อาชีพเสริมรายได้

3.แนวทางพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมายของจังหวัดตากตามศักยภาพของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยได้เสนอแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดตาก เป็นแนวทางที่ร่วมกับจังหวัดตาก และได้ผลเป็นที่ประจักษ์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

- 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และจังหวัดตาก ประชุมพิจารณาร่วมกันในการกำหนดพื้นที่เป้าหมาย จากข้อมูลที่ได้จากรายงานฉบับนี้ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.

2562 อาจกำหนดพื้นที่หมู่บ้านที่มีความเร่งด่วนในการพัฒนา จำนวน 2 หมู่บ้าน โดยเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ 5 อำเภอฝั่งตะวันตก จำนวน 1 หมู่บ้าน และหมู่บ้านฝั่งตะวันออก จำนวน 1 หมู่บ้าน แต่ทั้งนี้ หมู่บ้านดังกล่าวนี้จะต้องมีปัญหาและความต้องการที่มีความสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ ศักยภาพและแผนการดำเนินงานโครงการของมหาวิทยาลัยใน ปีงบประมาณ พ.ศ.2562 ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จะได้รับจัดสรรงบประมาณ ในการดำเนินโครงการบริการวิชาการตามยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อ การพัฒนาท้องถิ่น จำนวนทั้งสิ้น 7 โครงการ และสอดคล้องกันของการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านเป้าหมายในการพัฒนาของจังหวัดตากและศักยภาพการดำเนินการของ มหาวิทยาลัย ในปีงบประมาณ พ.ศ.2561

ตารางที่ 3 โครงการของมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการพัฒนา

ข้อ	โครงการ	จำนวนปัญหา/ความ ต้องการที่สอดคล้อง
1.	โครงการบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนใน ท้องถิ่น	71
2.	โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP	39
3.	โครงการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อยกระดับมาตรฐานการผลิตและการบริการ ด้วยนวัตกรรมและการวิจัย	52
4.	โครงการส่งเสริม ความรักสามัคคี ความมีระเบียบวินัยเข้าใจสิทธิหน้าที่ของตนเอง และผู้อื่น	13
5.	โครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ด้านการอ่านการเขียนและการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3
6.	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้กระบวนการ PLC	3
7.	โครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัด กำแพงเพชรและจังหวัดตาก ระยะที่ 2	3
	รวม	184

สรุปรวมโครงการที่สอดคล้องกับศักยภาพการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราช ภัฏกำแพงเพชรรวมเป็นจำนวน 184 ปัญหา/ความต้องการ ซึ่งมหาวิทยาลัยจะได้นำ

ผลการวิจัยได้กล่าวส่งมอบให้จังหวัดตากและนำไปวางแผนในการจัดโครงการบริการวิชาการและกิจกรรมต่างๆ ในปีงบประมาณต่อไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาและความต้องการของหมู่บ้านเป้าหมาย และ ศักยภาพของมหาวิทยาลัยทำให้สามารถนำมาเขียนความเชื่อมโยงได้ดังภาพที่ 2

ข้อมูลชุมชน ของหมู่บ้าน เป้าหมาย	1. โครงสร้าง พื้นฐาน	2.สภาพ พื้นฐาน ทาง เศรษฐกิจ	3.สุขภาพ และ อนามัย	4.ความรู้ และ การศึกษา	5.การมี ส่วนร่วม และความ เข้มแข็ง ของชุมชน	6.ทรัพยากร ธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม	7.ความ เสี่ยงของ ชุมชนและ ภัยพิบัติ
ปัญหาชุมชน ของหมู่บ้าน เป้าหมาย	1.เส้นทาง คมนาคมเข้าถึง ลำบาก	2.แหล่งน้ำไม่ เพียงพอ	3.ไฟฟ้าไม่ เพียงพอ	4.ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ที่ดินทำกิน	5.ขาดอาชีพ เสริมและ การตลาด		
ศักยภาพของ มหาวิทยาลัย	1.บูรณาการ พันธกิจ สัมพันธ์เพื่อ แก้ปัญหา ความยากจน	2.ยกระดับ ผลิตภัณฑ์ ชุมชน	3.ยกระดับ มาตรฐานการ ผลิตและ บริการด้วย นวัตกรรมและ การวิจัย	4.ส่งเสริม ความรัก สามัคคี ระเบียบวินัย และเข้าใจ สิทธิหน้าที่	5.ยกระดับ คุณภาพการ เรียนรู้ของ นักเรียน	6.เพิ่มประ สิทธิภาพ การจัดการสอน ของครู	

ภาพที่ 2 ความเชื่อมโยงของปัญหาของหมู่บ้านเป้าหมายของจังหวัดตากและ ศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

- หมายถึง ปัญหาชุมชนที่สอดคล้องกับศักยภาพหลักของมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน
- หมายถึง ปัญหาชุมชนที่ยังไม่สอดคล้องกับศักยภาพของมหาวิทยาลัย แต่ สนับสนุนทางอื่นได้
- หมายถึง ปัญหาชุมชนที่ยังไม่สอดคล้องกับศักยภาพของมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนา จากการสำรวจเอกสาร พบว่า ข้อมูลหมู่บ้านเป้าหมายซึ่งเป็นหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดตากอันดับที่

1 และอันดับที่ 2 มีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับตัวเลขทางเศรษฐกิจของจังหวัดตาก ทำให้เห็นได้ว่าหน่วยงานภาครัฐและชุมชนเองยังไม่เห็นประโยชน์และไม่ได้ทำการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้ขาดข้อมูลในการโน้มน้าวแผนในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและสอดคล้องกับความจำเป็นของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย การพัฒนาดังกล่าว อีกทั้ง จะเห็นได้ว่ามีความไม่พร้อมในการแสวงหาข้อมูลและการนำข้อมูลดังกล่าวไปประกอบใช้ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างที่ได้กล่าวไว้ เช่น การสำรวจความเป็นมาและต้นทุนของแต่ละชุมชนของหมู่บ้าน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต ดังจะเห็นได้ว่าปัจจุบัน ศักยภาพและวัฒนธรรมอัตลักษณ์ของชุมชน สามารถนำมาใช้ในการสร้างรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน เช่น บ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่ บ้านนาต้นจั่น จังหวัดสุโขทัย เป็นต้น

ยิ่งกว่านั้น จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการพัฒนา ยังพบเช่นกันว่าเกือบทุกหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดตาก ยังมีข้อจำกัดด้านกายภาพอย่างมาก เช่น ไม่มีไฟฟ้า ไม่มีถนนหนทางในการสัญจรเข้าและออกจากหมู่บ้าน ไม่มีถนนเพื่อการคมนาคมนำสินค้าเข้าออกจากหมู่บ้านเพื่อขายทำรายได้ ไม่มีแหล่งน้ำที่เพียงพอและสามารถกักเก็บน้ำได้ในทุกฤดูกาล ไม่มีแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวชุมชนที่สะท้อนอัตลักษณ์และสามารถนำมาสร้างรายได้ได้อย่างต่อเนื่อง บางชุมชนของหมู่บ้านยังขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า ผู้นำท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชนมีความเป็นผู้นำสูง สามารถชักชวน ให้ความรู้และสร้างการมีส่วนร่วมได้ ทำให้ประชาชนยังพอที่จะมีที่พึ่ง แต่ยังมีลักษณะการรอคอยการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐอย่างมาก

ประเด็นที่ 2 ปัญหาและความต้องการของชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาพบว่า มีปัญหาและความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐานมากที่สุด ทั้งปัญหาเส้นทางคมนาคมในการเข้าถึงหมู่บ้านยังไม่เพียงพอ ทิวถึงและใช้งานได้ทุกฤดูกาล ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการบริโภคและอุปโภคในครัวเรือนและการเกษตรยังไม่สะอาด ไม่เพียงพอ และไม่มีน้ำในฤดูร้อน ทำให้ประกอบอาชีพไม่ได้ ปัญหาไฟฟ้ายังไม่เพียงพอต่อความต้องการและความจำเป็นในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ โดยเฉพาะบางหมู่บ้านไม่มีไฟฟ้าใช้เลย

เช่น บนเขา บนเกาะ รวมทั้งหมู่บ้านที่ทุรกันดารมาก ซึ่งจากปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้งหมด เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่ต้องเข้าไปช่วยเหลือและพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพราะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพโดยตรง ทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมไม่ดีไปด้วย หน่วยงานที่ต้องเข้ามาช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม เป็นต้น

ส่วนด้านเศรษฐกิจ ปัญหาและความต้องการส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับอาชีพทางการเกษตร ทั้งการผลิต การเพาะปลูก เอกสารสิทธิทำกิน แหล่งน้ำ พื้นที่เกษตร ดันทุน การขนส่ง ซึ่งเป็นปัญหาภาพกว้างที่หน่วยงานต่างๆ จำเป็นต้องเร่งมาช่วยเหลือดูแล อีกทั้งต้องช่วยเหลือด้านการพัฒนาอาชีพเสริมและการตลาดอย่างจริงจัง เพื่อขายสินค้าทางการเกษตรที่เหมาะสมและขายได้ราคาสูง และอาจเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added Process) โดยกระบวนการต่างๆ ได้แก่ การปลูกพืชราคาสูง การปลูกพืชแม่นยำ นวัตกรรม การปลูกสมัยใหม่ ปลูกพืชอินทรีย์การเกษตร การพัฒนาสายพันธุ์ การสร้างอุปกรณ์ทางการเกษตรสมัยใหม่ การปลูกไร้เมล็ด การกำจัดศัตรูพืชแนวใหม่ การปลูกพืชหมุนเวียน การรักษาต้นพืช การปลูกพืชเพื่อการท่องเที่ยว การสร้างผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ การสร้างตราสินค้า การเก็บรักษาให้ยาวนานขึ้น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การสร้างตลาดออนไลน์ เป็นต้น โดยหน่วยงานภาครัฐที่ควรเข้ามาช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ เป็นต้น

ด้านสังคม ปัญหาที่สำคัญคล้ายกัน ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาวัยรุ่น ขยะเน่าเสีย การศึกษาของเยาวชนในวัยเรียนซึ่งอยู่ห่างไกลมีโอกาสที่จะถูกชักจูงหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากที่สังคมต้องการได้ง่าย และด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาส่วนใหญ่ในพื้นที่คือการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ห่างไกลอยู่ในพื้นที่สูง และบางพื้นที่อยู่ในพื้นที่ป่าดั้งเดิมมานานแล้ว แต่ไม่มีเอกสารสิทธิที่ถูกต้อง เช่น โฉนด หนังสือแสดงสิทธิต่างๆ ทำให้ประชาชนมีโอกาสในการทำผิดกฎหมายป่าไม้ได้ง่าย เช่น การขยายพื้นที่ทำกิน การตัดไม้เพื่อดำรงชีวิต การขยายพื้นที่เพาะปลูก การสร้างเส้นทางเดินทาง เป็นต้น อีกทั้งเนื่องจากอยู่ติดพื้นที่ป่า ทำให้บางพื้นที่มีปัญหาไฟป่าในช่วงฤดูแล้งลุกลามเข้าที่อยู่อาศัย ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยทุกปี

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่าภาพรวมของความต้องการพัฒนาของประชาชนมีความสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ต้องการเส้นทางคมนาคม ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ ระบบการติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ ต้องการการประกันราคาพืชผลทางการเกษตร การสร้างอาชีพหลักและอาชีพเสริมในบางฤดูกาล การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ต้องการจัดสรรที่ดินทำกิน แก้ปัญหายาเสพติดและการลักขโมย การสาธารณสุข ลานกีฬา การคุมกำเนิด การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ต้องการการจัดการขยะที่ดีและกฎระเบียบของชุมชนในการจัดการการเผาป่าไม้

โดยสรุปจึงเห็นได้ว่าประชาชนในชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายส่วนใหญ่มีฐานะยากจนอันเกิดจากปัญหาหลายประการ ได้แก่ รายได้ไม่เพียงพอและไม่แน่นอน ราคาผลผลิตตกต่ำ รายจ่ายสูง ไม่มีเงินทุน การคมนาคมลำบาก ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนป่าอนุรักษ์ทำให้ทำกินไม่สะดวก และนำมาสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับการศึกษาของ อัครนิษฐ์ พรหมสาขา ณ สกลนคร พนมพร จินดาสมุทร และปทุมทิพย์ ม่านโคกสูง (2557) ที่ได้สร้างยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความยากจนด้วยตนเองในระดับครัวเรือนที่ได้เสนอว่าปัญหาของความยากจนระดับครัวเรือนเรียงลำดับตามความสำคัญ คือ ไม่มีเงินทุนประกอบอาชีพ ครัวเรือนมีรายได้น้อย รายได้ไม่แน่นอน รายจ่ายมากกว่ารายได้ สมาชิกในครัวเรือนมีปัญหาสุขภาพไม่แข็งแรง ผู้สูงอายุพิการป่วยเรื้อรัง ไม่มีเงินออม สมาชิกในครัวเรือนมีหนี้สิน สมาชิกในครัวเรือนขาดทักษะความรู้ในการประกอบอาชีพ ครัวเรือนไม่มีที่ดินทำกินหรือเช่าที่ดินทำกิน เป็นต้น

ประเด็นที่ 3 แนวทางพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายตามศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากข้อมูลพื้นฐาน ปัญหาและความต้องการของชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดตาก ทำให้มหาวิทยาลัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์บนแนวคิดในการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรที่ว่า “ชุมชนท้องถิ่นได้รับการพัฒนาและอยู่ได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน โดยมีทัศนคติที่ถูกต้องในการพัฒนา” ด้วย ทำให้เมื่อนำมาวิเคราะห์กับโครงการบริการวิชาการตามยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแล้วพบว่า มีเพียงบางประการเท่านั้น ที่มหาวิทยาลัยจะสามารถช่วยเหลือและเป็นที่ยิ่งในการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างใกล้ชิด โดยจะ

พบว่า ส่วนใหญ่ความต้องการเร่งด่วนของประชาชนคือความต้องการโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเป็นภารกิจของหน่วยงานด้านการพัฒนาอยู่แล้ว เช่น จังหวัด อำเภอบึงสามพัน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยทหารพัฒนา แขวงการทาง กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท กรมเจ้าท่า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปาส่วนภูมิภาค เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม หากเป็นปัญหาและความต้องการด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นเรื่องของการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม ทั้งการปลูก การผลิต การขนส่ง การแปรรูป การตลาด เป็นต้น รวมถึงตลอดถึงการสร้างอาชีพเสริมและช่องทางต่างๆ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น ซึ่งมหาวิทยาลัยสามารถเข้าไปดำเนินการร่วมได้ทั้งในเชิงการพัฒนาและในเชิงวิชาการ เช่น การวิจัยและพัฒนา การสร้างช่องทางการตลาดแบบใหม่ การพัฒนาออนไลน์ การคิดค้นนวัตกรรม การคิดค้นสูตรการปลูก การตัดต่อพันธุกรรมพืช การทดลองเพื่อพัฒนาสายพันธุ์ การทดลองปลูก การทดลองการแปรรูปแบบใหม่ เป็นต้น

ส่วนด้านสังคม โดยภาพรวมอาจจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานพัฒนาเป็นหลัก เช่น ด้านยาเสพติด อาชญากรรม การลักขโมย การไม่ทำตามกฎหมาย เป็นต้น อาจจะต้องเป็นภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม หน่วยงานอิสระต่างๆ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยสามารถเข้าไปสนับสนุนภารกิจดังกล่าว ผ่านการวิจัยและพัฒนา การบริการวิชาการให้องค์ความรู้ การฝึกอบรมพัฒนาเยาวชน การคิดค้นนวัตกรรมทางสังคมต่างๆ เป็นต้น เพื่อสนับสนุนภารกิจของหน่วยงานพัฒนา เช่นเดียวกับด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นภารกิจของหน่วยงานพัฒนา เช่น การรุกพื้นที่ป่าไม้ การจัดการไฟป่า เป็นต้น ซึ่งมหาวิทยาลัยก็สามารถเข้าไปสนับสนุนในลักษณะดังกล่าวได้ด้วยเช่นกัน

โดยสรุปจากแนวทางที่ได้กล่าวไว้ จะเห็นได้ว่าเบื้องต้นหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานที่มีภารกิจหรือรับผิดชอบในพื้นที่ชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดตากควรเร่งดำเนินการภายใต้ภารกิจของหน่วยงานตนเอง อีกทั้งหาแนวทางร่วมกับมหาวิทยาลัยในการสร้างกระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดตากร่วมด้วย โดยแนวคิดหนึ่งที่ควรนำมาใช้คือ “แนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยเน้นแนวคิดสามห่วงสองเงื่อนไข ได้แก่ การมีเหตุผล

ความพอประมาณ และความมีภูมิคุ้มกัน อีกทั้งนำเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรมมาช่วยสนับสนุนการพัฒนาด้วย เพื่อให้ชุมชนสามารถลดรายจ่ายได้ในเบื้องต้น สร้างรายได้จากอาชีพหลักและอาชีพเสริมจากทรัพยากรในชุมชน และตระหนักถึงภูมิคุ้มกันที่จำเป็นต้องสร้างเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่อาจคาดเดาได้ เช่น อบรมสร้างอาชีพเสริม การเพาะปลูกหมุนเวียน การทำน้ายาในครัวเรือน การรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ พิมพงา เพ็ญนาเรนทร์ (2558) ได้มีข้อเสนอเพิ่มเติมจากการวิจัยแก้ไขปัญหาความยากจนและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงว่าประชาชนมีปัญหาความยากจนอยู่ในระดับปานกลางและมีข้อเสนอในการจัดโครงการอบรมอาชีพเสริมเพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ ดังนี้ โครงการผลิตน้ำหมักชีวภาพ โครงการผลิตของใช้ในครัวเรือนและโครงการสานตะกร้าพลาสติก

ยิ่งกว่านั้น จังหวัดตากในฐานะผู้รับผิดชอบพื้นที่การพัฒนาและมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรยังควรร่วมกันและสร้างเครือข่ายกับภาคีภายนอกเพื่อพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดตากร่วมกัน โดยการสร้างความร่วมมือเป็นสิ่งสำคัญ ดังที่ ฉลาด จันทรสมบัติและคณะ (2555) ได้ทำวิจัยในโครงการพัฒนาความร่วมมือแก้ไขปัญหาความยากจนพัฒนาสังคมและสุขภาวะ จังหวัดมหาสารคาม ระยะที่ 1 (ปี2554) เพื่อหารูปแบบการทำงานแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาความสามารถในการจัดการระบบการผลิตของเกษตรกร สร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการจัดการความรู้ในการแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาความสามารถในการจัดการระบบการผลิตของเกษตรกรข้ามชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัดและเครือข่ายระดับภาค สร้างเกษตรกรแนวใหม่ที่ยึดการเรียนรู้จากการปฏิบัติและการจัดการความรู้ไปสู่การบริหารจัดการตนเอง ครัวเรือนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเกิดมีความพอเพียง มีความรู้คุณภาพ มีความรักเอื้ออาทรต่อกัน เป็นสังคมสมานฉันท์และอยู่ดีมีสุข และพัฒนาเกิดศูนย์การเรียนรู้ในการแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาความสามารถในการจัดการระบบการผลิตของเกษตรกรที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงกับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัดที่ดำเนินการ

อย่างไรก็ตาม สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในฐานะหน่วยงานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดตาก และมีภาระหน้าที่ของ

มหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 (สำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา, 2547 : 2-3) ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 8 ทั้ง 8 ประการ ได้แก่ การแสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ การผลิตบัณฑิต การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจใน คุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ การสร้างการ เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้คน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การประสานความร่วมมือและช่วยเหลือ เกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่น การ ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยี และการศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสาน โครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริ ประกอบกับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรได้ กำหนดพันธกิจไว้ 4 ประการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2564 : 1) ได้แก่ การ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น การผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การผลิตบัณฑิต และการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมีภาระหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติราชภัฏ พ.ศ.2547 และกำหนดพันธกิจของหน่วยงานตามแผนกลยุทธ์เอาไว้ กว้างขวาง จึงยังอาจจะขยายบทบาทและแนวทางการให้บริการวิชาการวิชาชีพที่สามารถ ตอบสนองปัญหาของชุมชนและความต้องการพัฒนาได้มากยิ่งขึ้น เช่น การสร้างต้นแบบ เครื่องมือเครื่องจักรในการทำงาน การตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร การพัฒนาอาชีพ ที่สอดคล้องกับทรัพยากรและศักยภาพของมหาวิทยาลัย การอบรมพัฒนาศักยภาพครูและ บุคลากร การผลิตบัณฑิตตามความต้องการของชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ การเป็น ต้นแบบการบริหารจัดการองค์กรในมิติต่างๆ เช่น การประกันคุณภาพ องค์กรสีเขียว สำนักงานสีเขียว องค์กรธรรมาภิบาล องค์กรแห่งความโปร่งใส เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากจังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ห่างไกล มีภูมิประเทศเป็นพื้นที่ภูเขาสูง มีชนกลุ่ม น้อย เป็นพื้นที่เกษตร ทำให้โครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้ายังเข้าไม่ถึงหลายพื้นที่ บทบาท ของมหาวิทยาลัยในการเป็นสถาบันอุดมศึกษาจึงมีข้อจำกัด เนื่องจากชุมชนยังมีความ ต้องการพื้นฐานโดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้าอยู่ แนวทางในการดำเนินการ ต่อไปจึงควรพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัยตามภาระหน้าที่และพันธกิจของมหาวิทยาลัย เพิ่มขึ้นในการสนับสนุนหน่วยงานพัฒนาในพื้นที่ เสริมสร้างองค์ความรู้ พัฒนาทักษะคน

พัฒนาต้นแบบเครื่องมือเครื่องจักรในการประกอบอาชีพ ประยุกต์องค์ความรู้ นำทรัพยากร องค์ความรู้และทรัพยากรมนุษย์ไปให้บริการแก่ชุมชนและสังคมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1.หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานควรเร่งรัดการก่อสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมาย ได้แก่ การสร้างถนน การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาระบบไฟฟ้า การพัฒนาระบบประปา เป็นต้น ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ และเอื้อต่อการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน เช่น แหล่งท่องเที่ยว แหล่งคมนาคม แหล่งประกอบอาชีพที่สำคัญ เป็นต้น

2.หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารายได้ควรเร่งรัดการสร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพและช่องทางการตลาดของชุมชนในหมู่บ้าน โดยการฝึกอบรมอาชีพ การจ้างงาน และสถาบันการศึกษาเพิ่มความรู้ให้กับเยาวชนในหมู่บ้านให้มีความสามารถหรือรู้เท่าทันในโลกยุคปัจจุบัน พัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน เช่น การเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูก การแปรรูป ผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น และการให้ความรู้ในเรื่องของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

3.หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว แหล่งสร้างรายได้ แหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ควรเร่งยกระดับทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้สามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ เช่น การเพาะปลูกพืชเฉพาะถิ่น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง การสร้างกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว การอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุให้เป็นที่รู้จักและสืบสานวัฒนธรรมพื้นที่ และการยกระดับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้ได้รับความนิยมและเป็นแหล่งรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืนได้

4. หน่วยงานทุกภาคส่วนควรร่วมมือกันในการสร้างฐานข้อมูลของชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบันมากที่สุด เนื่องจากบางชุมชนของหมู่บ้านมีฐานข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจนและขาดการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ทำ

ให้การพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายอาจไม่สอดคล้องกับศักยภาพในพื้นที่และไม่สามารถดึงศักยภาพของชุมชนของหมู่บ้านมาใช้ได้อย่างเต็มความสามารถ ทำให้ชุมชนของหมู่บ้านไม่ได้รับการพัฒนาตามที่ต้องการและได้รับประโยชน์จากการพัฒนามากที่สุดด้วย

5.มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรควรยกระดับบทบาทและการปฏิบัติงานตามศักยภาพของมหาวิทยาลัย ตามภาระหน้าที่และตามพันธกิจของหน่วยงานที่กำหนดไว้ให้สอดคล้องกับปัญหาของชุมชน และความต้องการพัฒนาของภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ให้สามารถเป็นที่พึ่งให้กับหมู่บ้านเป้าหมายได้อย่างแท้จริง เช่น การสร้างต้นแบบเทคโนโลยีนวัตกรรม การยกระดับอาชีพที่สร้างมูลค่าสูง การพัฒนาการทำเกษตรที่สอดคล้องกับตลาดใหม่ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นต้น

ภาพที่ 2 สรุปผลโครงการ การคืนข้อมูลและการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์
แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดตาก
ณ ศาลากลางจังหวัดตาก วันที่ 28 มิถุนายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2527). **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน.
- โกวิท ี พวงงาม. (2553). **การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ :
 บพิธการพิมพ์.
- ฉลาด จันทร์สมบัติและคณะ. (2555). **โครงการพัฒนาความร่วมมือแก้ไขปัญหาความ
 ยากจนพัฒนาสังคมและสุขภาพะ จังหวัดมหาสารคาม ระยะที่ 1 (ปี2554).**
 หน่วยวิจัยและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและการจัดการความรู้ คณะ
 ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพ์งา เพ็งนาเรนทร์. (2558). **การแก้ไขปัญหาความยากจนและเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน
 ของท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง**. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
 ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558. หน้า 52-64.
- มณฑิรา ยืนนาน. (2544). **ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในการ
 ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม : กรณีศึกษาตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง
 จังหวัดสุพรรณบุรี**. กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาสังคม
 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2561). **ข้อมูลปัญหาและความต้องการหมู่บ้าน
 เป้าหมายของจังหวัดตาก พ.ศ.2561**. รายงานสรุปโครงการ
 สำนักบริการวิชาการและจัดหารายได้ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2564). **แผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
 ประจำปีพ.ศ.2561-2565 (ฉบับปรับปรุง ปี 2565).**
 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554
 เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธี
 มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554**. กรุงเทพฯ :
 ราชบัณฑิตยสถาน.
- สนธยา พลศรี. (2547). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 5, กรุงเทพฯ :
 โอเดียนสโตร์.

- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2547). **พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สำนักงานคลังจังหวัดตาก. (2563). **ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัดตาก ปีพ.ศ.2563**. สำนักงานคลังจังหวัดตาก.
- สำนักงานจังหวัดตาก. (2560). **ข้อมูลบรรยายสรุปจังหวัดตาก**. กลุ่มงานยุทธศาสตร์ และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดตาก.
- อดิเรก พันเขียวและคณะ. (2562). **แนวทางพัฒนาชุมชนหมู่บ้านเป้าหมายในการพัฒนาของจังหวัดตากที่สอดคล้องกับศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด.
- อัศนีย์ พรหมสาขา ณ สกลนคร พนมพร จินดาสมุทร และปทุมทิพย์ ม่านโคกสูง. (2557). **ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยตนเองในระดับครัวเรือน**
กรณีศึกษา : ครัวเรือนที่มีรายได้ตกเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน
อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร. วารสารบัณฑิตศึกษา ปีที่ 11 ฉบับที่ 53
 เมษายน-มิถุนายน 2557. หน้า 45-52.